

Långvinds herrgård

Ett hus med stil och historia

Anders Franzén

Långvinds bruk

När man studerar de viktiga årtalen i Långvinds historia så liknar det många andra järnbruk vid Bottenhavet. Det grundades i slutet av 1600-talet. År 1721 kom ryssarna och brände, och allt fick byggas upp på nytt. 1800-talet började bra för järnhanteringen, men slutade i lågkonjunktur och nedläggning. I stället blev skogen den nya ekonomiska ryggraden i bruket.

Herrgården

Men när man tittar på Långvinds herrgård, så är den inte lik någon annan i Hälsingland, eller i hela Norrland för den delen. Nej, den har kanske inte sin like någonstans i Sverige! Det speciella är att det är en ovanligt stor herrgårdsbyggnad i trä, där både exteriör och interiör har bevarats från 1890-talet. Detta är mycket sällsynt.

Utsidan är i typisk schweizerstil, eller snickarglädje, med många dekorativa detaljer. Den har nyligen restaurerats och är målad i samma färger som när huset stod klart 1896. Interiören uppvisar en rad rum från den tiden, där allt är bevarat: dörrar, paneler, kakelugnar, tapeter och målade tak. Det finns därför mycket att se i herrgården, för den som är nyfiken på inredningsmodet för drygt hundra år sedan.

Arkitekterna och schweizerstilen

På 1850-60-talen blev de svenska arkitekterna intresserade av hur de gamla trähusen såg ut i Sydtyskland och Schweiz. Deras utseende kopierades, och vissa stildrag användes när man byggde nytt eller byggde om i Sverige. Schweizerstilen var som mest populär 1870-1900. Den användes till nya sommarvillor och gamla bondgårdar, till järnvägsstationer och ladugårdar. Men bland herrgårdarna var stilen inte lika vanlig. De var ofta byggda i sten, och utsmyckades i andra stilar och material.

Ritningarna på herrgården gjordes 1891 av Sven Malm, som var en populär arkitekt i Sundsvall. Han ritade varenda liten detalj på fasaderna och verandan, och inne i huset valde han moderna material, som cement och gjutjärn.

Denna skrift är gjord i juli 2004, som en andra upplaga av en konst- och arkitekturhistorisk beskrivning av Långvinds herrgård.

Inte bara 1890-talet

1890-talets ombyggnad beställdes av brukspatron Wilhelm Söderhielm. År 1914 tog hans son Erik Söderhielm över ledningen av bruket. Han ville också sätta sin prägel på huset, och det finns därför rum som har tapeter och inredning från 1910-20-talen.

Husets hemlighet

På en skylt på fasaden står byggnadsåret 1896. Men större delen av huset byggdes redan kring 1800, i den stil som var populär då. Det är svårt att se det i dag, men inne i huset finns det intressanta spår kvar från den tiden.

Så här såg herrgården ut några år innan den byggdes om. Väggarna var rödfärgade, och det låg tegelpannor på taket.

Herrgårdens äldsta historia

Ett rykte har sagt att herrgården är flyttad, och ursprungligen stod i grannsocknen Norrala. För att få reda på om detta var sant har vi forskat på två sätt. Dels har borrhövar tagits ur timret i olika delar av huset. Proverna har analyserats med hjälp av dator, och genom att mäta årsringarna har åldern på timret fastställts. Denna metod kallas dendrokronologi. Dels har vi granskat brukets räkenskaper för vissa år. På landsarkivet i Härnösand förvaras nämligen 25 hyllmeter handlingar från Långvinds bruk. Det är bland annat bokföring, kartor och ritningar, från 1600-talet och fram till ungefär 1920.

Dalkarlar byggde huset

De två metoderna gav samma resultat: herrgården byggdes 1799-1805, med nyfällt timmer från Hälsingeskogarna. I bokföringen från år 1800 står det under rubriken *Timmers Conto* att 700 st långtimmer, som fanns vid Långvinds bruk, använts till *Nya Byggningens uptimring*. I årsringsprotokollet står ”fällt vintern 1798-99” om de flesta proverna.

Stora delar av arbetet gjordes av den tidens kringflyttande byggnadsentreprenörer från Dalarna. Det är känt att dalkarlar anlätades till större byggen i hela Norrland, och här kan vi nu läsa om detta. *Skomakar Matts Mattsson ifrån Wåmhus* (Våmhus) och *Matts Pehrson ifrån Elfdals Sockn och Åsen* ansvarade för byggets första etapper under 1799. De ledde arbetsstyrkor på 13-17 man, som under våren sprängde sten, och under hösten använde den till att bygga husets grund. Året därpå restes timmerstommen.

Brukets eget folk gjorde en del av arbetet

År 1801 sattes bjälklagen in, och golvbräderna lades på. 1801-1802 murades skorstenar och spisar, och *kakelugnsmakare Silfvernagel* i Hudiksvall levererade eldstäder 1801-1805. Under samma år gjorde brukets egen personal ett stort antal dagsverken på herrgårdsbygget. *Torparen Nils Nilsson* hyvlade år 1801 1045 takspån till bygget. År 1802 arbetade *Jan Eric Norlin*, son till gamle bruksbyggmästare Anders Norlin, med att hyvla golv tillsammans med söner till smederna Stocklund och Winroth. Detta, och mycket mer, kan man läsa om i de gamla handskrivna kontoböckerna.

116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

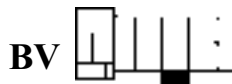
Del av sidan 526 i 1799 års Avräkningsbok, uppslaget för *Matts Mattsson*. Här står bland annat att hans arbetslag fram till november hade jobbat 654 mandagar, *gräfvit grund och Murat stenfot under nya Caracters Byggningen*. Betalning utgick bland annat i form av säd, malt och salt från bruksmagasinet.

På sidan 1116 i Capital Bok för år 1800 har bokhållaren gjort en förteckning över allt som byggts vid bruket. Den första punkten gäller *Nya Stora Byggningen 2ne våningar hög med vindrum öfver. SpånTack /spåntak/ till 2/3 delar pålagt med Näfver emellan.*

Capital Bonto
 Med emottäende omkostnader
 äro följande Nya Byggnaden,
 förflutne året för rättade Nöms
 1° Nya Stora Byggningen 2^{ne}
 våningar hög med vindrum
 öfver Spån Tack till 2/3 delar
 på lagt med Näfver emellan
 2° Murat Nijhård vid Nedra
 gården i Nedra hamnen
 3° Murat vid Nijhård

Nedre verandan (rum 103)

När man gör entré till herrgården går man in genom den stora glasverandan i väster. När snickarglädjestilen breddade ut sig, mot slutet av 1800-talet, blev verandan en populär tillbyggnad både på gamla och nya hus. Den här verandan i tre våningar är köpt 1891 som byggsats från en snickerifabrik, det avslöjas av siffrorna som är målade på flera av stolparna mellan fönstren.

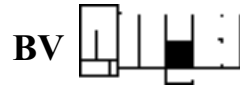
Hela inredningen har varit målad med linoljefärg som imiterar ek. Det utförandet var mycket vanligt under snickarglädjeepoken, men det har förekommit både tidigare och senare.

In till huset går man genom en pardörr med fint skurna speglar. Den tillverkades 1891 i Stockholm, precis som hela verandan. Den har ekådring och förnicklade dörrhandtag i nyrenässansstil. I varje dörrhalva sitter en glasruta, och ursprungligen fanns det ett fint gjutet järngaller framför glaset.

Förstugan - nedre hallen (rum 104)

I förstugan faller blicken först på trappan. Det är en spiraltrappa i gjutjärn, och den var säkert högst modern år 1896. Innan dess stod det antagligen en ganska brant trätrappa här. Golvet är gjutet i betong, med en armering av räls och balkar. Det var också ett modernt grepp, för att vara i ett bostadshus på 1800-talet.

Nästa sak man fastnar för är dekormålningen. Väggar och tak i hela trapphuset målades med en tapetliknande schablondekor i tre färger, antagligen på 1920-talet. Färgens yta är stöpplad, alltså lite småknottrig. Det blev vanligt att måla så i början av 1900-talet, och det är det fortfarande. Då stöpplade man med en särskild pensel, i dag använder man en roller.

Alla snickerier i förstugan är ådringsmålade med en imitation av ek. Målningen är gjord med stor skicklighet, titta särskilt på den väl bibehållna dörren till Kontoret (till höger).

Lilla matsalen (rum 105)

BV

Till vänster om förstugan finns Lilla matsalen. Blicken fastnar på den stora öppna spisen i enkel nyrenässansstil. Den är från 1890-talet, och det sägs att det var brukets ägare Wilhelm Söderhielm som själv ritade den. Målningen i svart och gult är en marmorimitation som är typisk för den tiden.

Innan herrgården byggdes om låg köket här. Längs väggen till höger bakom spisen fanns det en lång järnhäll, och på den gjorde man upp eld för att laga mat. Grytor och kaffepannor hade ben, och de ställdes direkt över elden. Ovanför hällen satt det en stor murad spiskåpa, som såg till att rök och matos gick ut genom skorstenen.

Längs innerväggen byggde man smala garderober på 1910-20-talen, och inne i dem kan man i dag se det gamla brädgolvet och 1890-talets storblommiga tapet.

Köket (rum 111)

BV

I tillbyggnaden från 1896 placerades det nya köket. Här fanns två stora järnspisar i bredd under spiskåpan. Väggen ovanför kläddes med hygieniskt vitt kakel som sattes i förband, ungefär som tegelstenar. På en förnicklad stång, med eleganta krokar, kunde man hänga upp grytlapparna. På 1950-talet renoverades köket. Då satte man in en ny svartemaljerad järnspis, som ramades in av vitt kakel i modernt format, i tidstypiskt rutmönster.

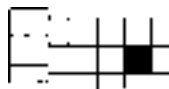
I köket finns flera exempel på teknik som var modern 1896. I hörnet mitt emot spisen står ett skåp som döljer mathissen. Den går till serveringsrummet en trappa upp.

På väggen strax intill sitter nummerlådan för ringledningen. En sådan batteridrivnen signalanordning fanns i alla förnämre bostäder från 1880-talet till 1930-talet. I flera av husets finare rum sitter tryckknappar. Med dem kunde herrskapet signalera till tjänstefolket när det var dags att servera, duka ut o s v.

Kontoret (rum 102)

BV

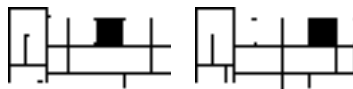
Här finns en av husets äldsta kakelugnar, och den står kvar på sin ursprungliga plats. Den är gjord kring år 1800, och färgen är typisk för den tiden. Formen är däremot lite gammaldags, och hör hemma i slutet på 1700-talet. Den kan ha tillverkats av kakelugnsmakare Silfvernagel i Hudiksvall.

Rummet har sitt namn för att det i början av 1900-talet användes som kontor av Erik Söderhielm. Före 1896 användes det som matsal, men då fanns inte väggen till höger om kakelugnen. Det var ett stort rum med kakelugnen mitt på ena långväggen, och tre fönster i rad på den andra.

Fodren i huset finns i ett par olika varianter, som är typiska för tiden 1870-1900. Varje dörrfoder avslutas nedtill med en kantig kloss, en fodersockel. Många rum har en ca 30 cm hög sockelpanel. Den har tre delar, fotlist, fyllning och krönlist. Här är fyllningen en slät bräda. Sockelpaneler blev vanliga redan kring 1850.

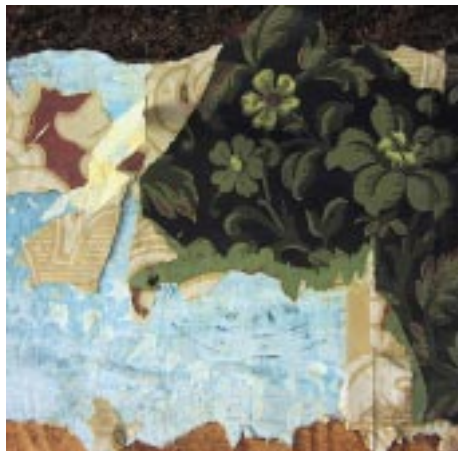

Gamla kontoret (rum 114-115) BV

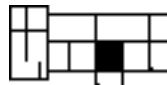
På gamle patron Söderhielms tid användes de här rummen som brukskontor. Den låga bröstpanelen är bevarad ända sedan 1800, då huset ursprungligen byggdes. Den färgglada runda kakelugnen är från 1896, och tillverkades troligen på Rörstrandsfabriken i Stockholm. Det finns en exakt likadan i ett av gästrummen på vinden. Den vita kakelugnen kan däremot vara gjord på Söderala kakelfabrik, strax utanför Söderhamn.

Vid byggnadsarbeten har man påträffat flera lager tapeter på en vägg, och under dem fanns en ursprunglig ljusblå och vit schablondekor från 1800.

Övre hallen (rum 203)

1TR

Övre hallen har samma 1920-talsdekor på väggar och tak som förstugan. Det originella cementgolvet är däremot från 1890-talet. Längs kanterna är det färgat i rött och svart.

Snickerierna är ådringsmålade i en imitation av valnöt. Några av de höga pardörrarna till rummen är från 1800, och har kvar sina ursprungliga lås och gångjärn. Dörrpartiet runt trappan är troligen byggt på 1920-talet.

I slutet av 1800-talet fanns det många rutiner i det borgerliga sällskapslivet. Intill matsalen skulle det finnas ett rökrum, dit herrarna kunde dra sig tillbaka efter middagen. Inredningen gick ofta i mörka färger, utsmyckningen kunde vara lite ”manligare”.

Här är kakelugnen en grön nyrenässanskolonn, med förnicklade luckor och detaljer. Golvet är lagt med ekparkett i fiskbensmönster, och framför kakelugnen ligger en häll av Kolmårdsmarmor.

Tapeten är typisk för 1910-20-talen, och föreställer ett mörkgrönt bladverk. Under den sitter en något kulörtare variant på 1890-talets gobelängmönster.

Den skickligt utförda limfärgsmålade takdekoren är i nyrenässansstil. I de fyra hörnen finns de järnstämplor som användes av bruket 1896. LB står förstås för Långvinds bruk.

Matsalen (rum 210)

1TR

Matsalen är herrgårdens näst största rum. Den är inredd så som en matsal skulle vara i slutet av 1800-talet: höga paneler längs väggarna och en mörkt färgad kakelugn i tysk nyrenässansstil.

Golvet är husets mest påkostade. Det är en ekparkett i rutor, där varje ruta har ett flätat mönster.

Den höga bröstpanelen har helfranska speglar, och liksom alla övriga snickerier i rummet är den ekådrad.

Tapeten är från 1910-20-talen, och har ettpräglat flätmönster. Bakom den sitter en något mindre vanlig 1890-talets tapet, som har blommor på en liggande randning.

En matsal skulle gärna ha ett kassettak i trä, med ramverk och panel, med skuren dekor. Här är ramverket i stället gjort av ådringsmålade gipssektioner, och de släta fälten imiterar intarsia, alltså träinläggningar i mönstret. Målningen är av mycket hög kvalitet och föreställer troligen kalkad ek, björk m m.

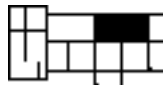
I dörröverstyckena finns vapnen för de familjer som genom seklerna har ägt bruket.

En detalj att lägga märke till är den fina tryckknappen bredvid dörren till rökrummet. Den hör till den elektriska ringledningen, som fanns i alla förnämare bostäder från 1880-talet till 1930-talet. På väggen i serveringsrummet satt ett batteri, en ringklocka och en signaltablå med ett nummer för varje rum med ringknapp. Med den kunde herrskapet signalera till sitt tjänstefolk när det var dags att servera, duka ut o s v.

Salongen (rum 211)

1TR

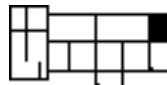
I bottenvåningen fanns kök, skafferi, skrivrum och andra nyttofunktioner. Övervåningen är på traditionellt vis husets festvåning, där de vackraste rummen finns, och dit man tog alla gäster.

De stora rummens placering påminner om mönsterritningar från mitten av 1700-talet för hur en herrgård kan planeras. Salongen är nästan det enda rummet som har haft samma namn och användning ända sedan huset byggdes 1800. Det är husets största rum, med alla delar från 1890-talet. Här står det två färgrika kakelugnar i nyrenässansstil, troligen specialbeställda från Rörstrandsfabriken i Stockholm. Golvet är lagt med ekparkett i fiskbensmönster med en skiva vit marmor framför varje eldstad.

Taket har en mycket välgjord dekormålning i många färger, med vackra blomstergirlanger och rokokornament, allt målade med limfärg. Taket ramas in av en bred bård och en taklist med reliefdekor, som också är målade med limfärg.

Tapetmönstret föreställer en stor gul krysanthemum. Bottenfärgen har sidenkaraktär, och blomman är stiliserad. Detta var en mycket dyr tapet för sin tid, och den kan vara tillverkad i England. Mönstret är inspirerat av de tapeter som engelsmannen Morris skapade i mitten av 1800-talet.

Dörröverstyckena är i nyrenässansstil, och tillverkade av gips. De är målade med linoljefärg i bleka jordfärgskulörer, med tunna konturer i engelskt rött.

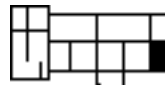
Inredningens äldre delar är från 1890-talet. Det mest iögonfallande är kakelugnen tillverkad av Rörstrand. Det är en kupolugn i nyrenässansstil, målad med pastellfärger, och med en ganska originell yta i vad som kan kallas fasetttrastik. Den här typen av ugnar var tänkta att ha en fågel eller urna i porslin på toppen.

Taklisten består av formgjuten gips i sektioner. Taket är vitt, men tittar man noga kan man ana ett övermålat mönster. Antagligen har både list och tak haft en flerfärgad dekormålning, som målades över på 1910-20-talen.

På väggen sitter en enkel randig tapet som imiterar siden. Färgen innehåller glimmermjöl, som ger det rätta pärlmorblänket. Ytan är präglad som ripsväv. Den är antagligen från 1900-talets början.

Golvet är ådringsmålat som ek.

Många besökare tycker att detta är husets vackraste rum. Det är ljust, intimt och romantiskt, och har utsikt över bruksdammen.

Tapeten är från 1890-talet, men den är mycket ovanlig för sin tid. Den här sortens verklighetstroga buketter dyker annars upp först på 1910-talet. Den är troligen tryckt i Sverige.

Eldstaden är en typisk kolonnkakelugn med nyrenässansens form. Däremot är dekoren mycket speciell, med en bukett som liknar tapeten. Den här sortens upprepningsmönster i blått förekom annars under rokokon, ungefär 1760-1790. Kanske stod det en sådan kakelugn tidigare i detta rum, kantstött och utbränd, och brukspatron Söderhielm ville ha kvar något av själva stilen?

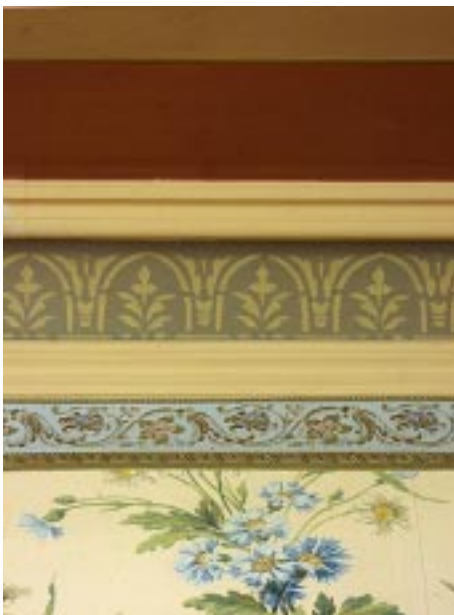
Forts. på nästa sida.

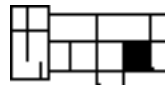

Tapetbården är mera normal för tiden, liksom den färgrika dekormålningen på taklisten och i taket. Den är gjord i limfärg, med mycket stor skicklighet. Stilen är närmast nyrokoko.

Dörrar, bröstpanel och foder är målade i kulörer som var vanliga i slutet av 1800-talet. Golvets ekådring är också från den tiden.

Dörrarna till övre hallen hör till husets äldsta delar. De är från 1800, och är ett gott hantverk i rokokostil, med gångjärn och lås som är typiska för sin epok.

Här stod ursprungligen en flerfärgad gustaviansk kakelugn. Det finns märken efter den på golvet. Där ser man också två lager av ekådring. Den första målningen gjordes troligen 1896, sedan ställdes det in bokhyllor. Den andra ådringen kan ha gjorts på 1920-talet.

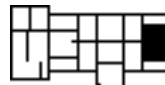
I taket finns 1890-talets dekormålning i nyrenässansstil. Den är gjord med limfärg och är mycket välgjord.

Under en modern stiltapet på masonit sitter det dels en grå tapet från 1920-talet som liknar en enkel linneväv, dels en typisk 1890-tals-tapet som imiterar ett gobelängvävt tyg.

I det här vindsrummet kan man se spår från tiden kring 1800, när huset fick sin första inredning.

De två små rummen var ursprungligen en stor gavelkammare. Det syns på att den tunna mellanväggen står mitt över en bred golvbräda. På ytterväggarna sitter det tre tapeter ovanpå varann, men på mellanväggen finns det bara två. Den äldsta består av ljusgrå limfärg målad på papper som är klistrat på ytterväggen. Tapeterna man ser i dag har mönster från 1870-80-talen, och de är lite ålderdomligare än i de andra vindsrummen.

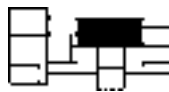
Golvet är ett av de äldsta i huset, med kilsågade bräder med 7-12 tums bredd, spikade med smidd spik.

En kakelugn finns kvar i västra kammaren. Den har kolonnform och släta simser, samt ljusgrått kakel. Den är inte komplett. Form och färg är typisk för empiretiden, som var ungefär 1810-1850. Den är därmed en av husets äldre kakelugnar.

Dörren ut till vinden är särskilt intressant. Den är i rokokostil, och troligen tillverkad i slutet på 1700-talet. Spegelarna är handhyvlade, gångjärnen har bladform och är ännu äldre - från omkring 1700. Låset är från omkring 1850.

Gästrummen (rum 312-314)

2TR

De här rummen är en uppvisning i 1890-talets stil på golv, snickerier, kakelugnar och tapeter. Golven är målade i jordfärger, som guldockra och brun umbra. Fodren är i schweizerstil. Sockelpanelen har fyllning av pärlspont eller fasetthyvlade bräder. Kakelugnarnas krön har olika form, och dekoren är i olika kulörer. Tapeterna är också olika, men alla imiterar vävda blommiga tyger. Två mönster har friska och klara färger, ett är mörkt och murrigt. Till varje tapet hör en bård med skarpa färger som skiljer sig rejält från tapetmönstret.

Källaren (rum 003-011)

KV

Huset från 1800 hade nog bara en krypgrund. Herrgårdar från slutet på 1800-talet hade däremot oftast en hög källarvåning. Där placerades brygg- hus och andra funktioner som förut legat i särskilda små byggnader. Så blev det också på Långvind. I tillbyggnaden och i änden på gamla huset inreddes bland annat tvättstuga, mangelrum och mejeri. I ett av mejerirummen står en gulgrön flat kakelugn i empirestil. Den är gjord av Silfvernagel i Hudiksvall omkring 1800, och fanns ursprungligen i ett av bostadsrummen.

En trappa med granitsteg leder ned under tillbyggnaden. Där finns ett par originella inslag: en brunn, och en låg underjordisk gång som mynnar i muren mot landsvägen. I gången har påträffats vad som kan vara ett ålderdomligt dränerings-system.

Detalj av fasaden. Utsidan är i komplett snickarglädje: hyvlad fasadpanel lagd i olika riktningar, lövsågade fönsteröverstycken, en stor veranda i två våningar, med svarvade stolpar och med en liten balkong högst upp. Lövsågad dekor i gavelspetsar, takfot och räcken. Taket täckt med slätplåt med stort språng, som vilar på figursågade tassar. Stora takkupor med bredbrättade tak samt skorstenar med utkragningar och inhuggningar.